

Rondetafelgesprek over rouwverlof, donderdag 25 november 2021

Position paper - Barbara Bosman-van Bommel ervaringsdeskundige en oprichter van [Jij Ontbreekt](#) (nabestaandencafé) en [Sterke Weduwes West Nederland](#) (besloten pagina voor weduwes in N-H en Z-H)

“Bij aanvang van het blok waarvoor u bent genodigd krijgt u de gelegenheid om in maximaal twee minuten uw ervaringen met het thema van het rondetafelgesprek te duiden”

Aanschuiven als ervaringsdeskundige bij een rondetafelgesprek. Spannend. Twee minuten krijgen om aan de commissieleden te vertellen waarom je dat zo noodzakelijk vindt. Eigenlijk niet te doen. Daarom ben ik ook heel blij met de mogelijkheid om vooraf een position paper in te sturen. Te beginnen met de knelpunten waarvoor een oplossing gezocht moet worden, geïllustreerd met mijn ervaring uit de praktijk.

Knelpunten

Geen wettelijk vastgelegd (flexibel inzetbaar) rouwverlof betekent:

- Overgeleverd zijn aan de willekeur van wel/geen CAO-richtlijn en/of begrip vanuit de werkgever.
- Geen afgebakend kader voor betaald verlof tussen overlijden en uitvaart bij 1e lijns verlies.
- Extra mentale druk door angst i.v.m. eventuele ziekmelding en mogelijke consequenties.
- Extra belasting door al het uitzoek-/regelwerk naast je evt. baan en de zorg voor de kinderen. Hoe mooi zou het zijn als er één punt is om alle relevante informatie/advies te kunnen halen (rouwloket).
- Ervaren van druk vanuit de (werk)omgeving om na X tijd weer ‘gewoon door te gaan’.
- Veel nabestaanden die vooraf met een zieke partner te maken hadden zijn al door alle verlofdagen heen.
- Alert moeten zijn terwijl je onder extreme stress staat.
- Een overlijden meemaken is voor velen een traumatische ervaring. Rouwtherapie/-counseling wordt niet vergoed vanuit de (aanvullende) zorgverzekering. Daarvoor is vaak een label depressie/PTSS nodig, terwijl rouw geen ziekte is. [Slachtofferhulp Nederland](#) zou hierbij mogelijk aanvullende hulp kunnen bieden.
- Het argument dat rouwverlof geld kost. Dat geldt ook voor ziekmelden. Echter, niet iedereen zal gebruikmaken van het verlof, net zoals niet iedereen zich ziekmeldt. Rouw is persoonlijk. En geen ziekte, net zo min als een zwangerschap dat is, daarvoor bestaat wel een wettelijk verlof. En niet elke nabestaande is ook werknemer.
- Uitvoering: kan net als het [zwangerschapsverlof](#) via UWV worden ingeregeld.

Waar moet je beginnen

Een vraag die ik mezelf stel als ik over de inhoud van dit paper nadenk. Maar ook één die bij je opkomt direct na het overlijden van je partner. Tijd om na te denken heb je niet, je moet direct handelen. Te beginnen met je kind te vertellen dat Papa is overleden. Afschuwelijk. Daarna door met alle dingen die op je pad komen. Op een zonnig terras van een Franse camping de uitvaartverzorger in Nederland bellen. Contact opnemen met de ANWB voor repatriëring, van de auto en vouwwagen maar in ons geval ook ‘een lichaam’. Wat klinkt dat afstandelijk. Het gaat hier wel over een vader en echtgenoot. Schakelen, emoties aan de kant. We moeten naar huis zien te komen, school op de hoogte brengen, werkgevers bellen en de keukenverbouwing die direct na onze vakantie gepland stond moet on hold worden gezet. Het lukt allemaal - in een roes en op adrenaline. Vouwwagen en auto ingepakt, vlucht geregeld. Na 4 dagen zijn wij thuis, 2 dagen later de auto met vouwwagen en 1 dag daarna volgt ‘het lichaam’. Pas dan kan een datum worden vastgesteld voor de uitvaart. Die vindt 12 dagen na overlijden plaats.

Geen wet maar willekeur bij rouw

Ineens realiseer ik me dat ons kind nog vakantie heeft na de uitvaart. Hoe moet dat? Ik neem contact op met mijn werkgever. Er is geen sprake van dat ik extra vakantiedagen moet opnemen. *‘Neem de tijd, we zien je wel weer verschijnen als jij eraan toe bent’*. Ik ben overrompeld en enorm opgelucht. Ik blijf tijdens de resterende week van de zomervakantie thuis en ga daarna – 1,5 week na de uitvaart – aan het werk. Mijn volledige uren. Omdat het werk de enige plek is waar ik me nog enigszins normaal voel. Later bespreek ik dit met een kennis, ook weduwe. Zij vertelt dat het van CAO-afspraken afhangt waar je recht op hebt. Als je al onder een CAO valt. Sommigen hebben recht op 1 á 2 dagen, anderen op 4. Het is raar dat er geen wettelijk rouwverlof is vastgesteld voor de periode tussen overlijden en uitvaart. Terwijl er wél een wet op de lijkbezorging is vastgesteld; een lichaam dient niet eerder dan 36 uur na overlijden en niet later dan 6 dagen na overlijden te worden gecremeerd of begraven. Uiteraard met enige uitzonderingen, zoals na overlijden in het buitenland. In ons geval bedroeg dit 12 dagen ([wetten.nl, 2020](#)).

Administratie

Nog volledig in shock van het overlijden, het geregeld en onze terugreis tref ik de dag na onze thuiskomst al de eerste brief van een overheidsinstantie op de mat. En dat is pas het begin. Na vier weken zit je aan een tafel die vol ligt met brieven van de gemeente, de Belastingdienst, de SVB, de werkgever van je overleden partner, verschillende pensioenfondsen en banken. Geen onderlinge verwijzingen of een overzichtelijke checklist als bijlage bij de brieven. Je moet allemaal je eigen nabestaandenwiel uitvinden.

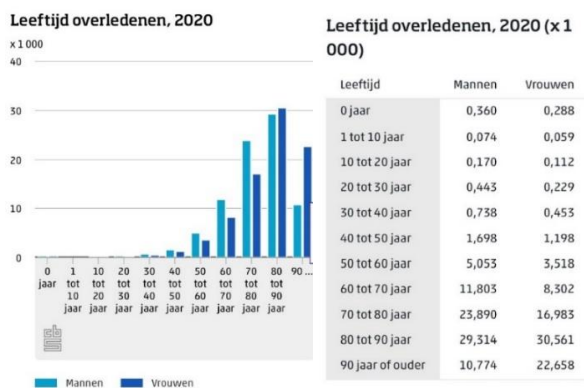
Er moet worden gebeld, informatie worden verzameld, formulieren ingevuld, navraag gedaan. Het kost zeeën van tijd en bakken energie. Die je niet hebt. Want je bent moe, slaapt nauwelijks en kunt niet helder nadenken. De taal die wordt gebruikt in brieven helpt daarbij ook niet. De bejegening aan de telefoon is bij sommige organisaties hemel schreiend. Ook waar ze beschikken over een afdeling nabestaanden is de empathie soms ver te zoeken. Een pensioenfonds wat het nabestaandenpensioen van je kind wil afkopen voor nog geen kwart van waar ze recht op heeft tot haar 21^e levensjaar. Alert zijn als dat eigenlijk teveel gevraagd is. Rouwen is topsport, zeker gecombineerd met deze administratieve rompslomp.

De rust om te handelen biedt ruimte om te rouwen

Eigenlijk is dat de kern van de zaak wat mij betreft. Ik had (en heb) het geluk bij een begripvolle en meedenkende werkgever te werken. Misschien wel omdat dit een organisatie is die de belangen van cliënten in het sociaal domein behartigt, de [Landelijke Cliëntenraad](#). Ik kon uit eerste hand vertellen wat het allemaal met mij deed. Niet iedereen zal na een week weer vol aan de slag gaan. Maar ook als je dat wel doet wil dat niet zeggen dat het na enige tijd toch even lastig is. Bij mij gebeurde dit na twee jaar. En ook toen kon ik op begrip rekenen. Kreeg ik de tijd en support (counseling werd ingeregeld, factuur werd door de organisatie betaald) die ervoor zorgde dat ik binnen twee maanden weer gewoon aan de slag was. Uiteindelijk leverde de ervaring(en) van mij en lotgenoten ook treffende casussen op voor het [Anw-advies van de LCR \(mei 2019\)](#).

Het kost geld – levert het ook iets op?

Veel werkgevers en burgers zullen vermoedelijk zeggen dat een verlofregeling na overlijden geld kost. Dat klopt, net als elke andere voorziening. Maar het levert ook wat op. Nu melden veel nabestaanden zich ziek na het verlies van hun partner/dierbare. Dat brengt vaak een schuldgevoel met zich mee. Rouwverlof zou dit weg kunnen nemen en daarmee mentale rust kunnen bieden. Want met een wettelijk ingesteld, liefst flexibel inzetbaar, rouwverlof is er ineens tijd, een adempauze. Om orde op zaken te stellen, zowel administratief als praktisch. Er valt veel te regelen in een gezin waarbinnen de taakverdeling ineens in zijn geheel bij één persoon terecht komt. En er is tijd nodig om alles zorgvuldig te wegen alvorens beslissingen te hoeven nemen die soms hele grote gevolgen kunnen hebben. En zo groot is de groep die hier aanspraak op zou kunnen willen maken - werkende nabestaanden voor het 67e levensjaar - nu ook weer niet. Gelukkig maar....

(Centraal Bureau voor de Statistiek, 2021)

Hoe wilt u het straks geregeld hebben voor uw nabestaande(n)

Een gewetensvraag, ik weet het. Maar ik heb geleerd van onze ervaring. Ik heb de zaken voor onze dochter naar beste eer en geweten goed geregeld. Waar het gaat om wonen, uitvaart, etc. Maar op één ding heb ik geen invloed – hoe lang zij rouwverlof krijgt als ik kom te overlijden. **U hebt hier als beleidsmakers wél invloed op. Ik hoop dan ook dat u op korte termijn een wettelijk verankerd, voldoende ruim en flexibel rouwverlof realiseert.**

Voor eventuele vragen kunt u mij bereiken via jijontbreekt@gmail.com

Bronnen

- <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/bevolkingsgroei/overlijden>
- <https://wetten.overheid.nl/BWBR0009080/2020-01-01>
- <https://www.slachtofferhulp.nl/emotionele-hulp/>
- <https://www.landelijkecliëntenraad.nl/actueel/verder-bezuinigen-op-nabestaandenuitkering-kan-niet>
- <https://petities.nl/petitions/rouwloket-in-elke-gemeente?locale=nl>
- <https://www.uvw.nl/particulieren/rekenhulpen/hoelang-duurt-mijn-zwangerschaps-en-bevallingsverlof/index.aspx-wwww.jijontbreekt.nl>
- <https://www.facebook.com/groups/265830427100271>